

закладів повинні опановувати основи необхідних знань та накопичити особистий досвід з практичного використання комп'ютерних технологій, мати загальнокультурну і методичну підготовку з їх застосування у навчальному процесі [3].

Список використаної літератури

1. *Бондаренко Т. С.* Особливості формування інформаційно-комунікативної компетентності в учнів основної школи. *Педагогічні науки*. Полтава, 2019. Вип. 74. С. 5–9.
2. *Морзе Н. В.* Як навчити вчителів, щоб комп'ютерні технології перестали бути дивом у навчанні? *Комп'ютер у школі та сім'ї*. Київ, 2010. № 6. С. 10–14.
3. *Шиман О. І.* Підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання комп'ютера як універсального дидактичного засобу навчання. URL: <https://fi.npu.edu.ua/zbirnyk-kosn/zbirnyk-7/2009-11-27-12-10-09356> (дата звернення: 12.10.2020).

Людмила САВЕНКО

ЕТНОКУЛЬТУРНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Сучасний стан української освіти, її інтеграція до європейського освітнього простору засвідчує утвердження нових підходів до процесу та результатів виховного впливу на особистість, пошук інноваційних шляхів педагогічної діяльності з урахуванням вимог сьогодення.

У Законі України "Про загальну середню освіту" визначені завдання загальної середньої освіти, акцентується увага на вихованні громадянина – патріота своєї Батьківщини, готового до подальшої освіти і трудової діяльності, з вільними політичними і світоглядними переконаннями; на формуванні творчої особистості учня, свідомого ставлення до обов'язків; вихованні поваги до національних цінностей нашого народу; виробленні навичок здорового способу життя [1].

Концепція виховання дітей та молоді у національній системі освіти визначила систему завдань, орієнтовану на виховання гармонійно розвиненої, високоосвіченої, національно свідомої і соціально активної людини, що наділена глибокою громадянською відповідальністю, високими духовними якостями, родинними і патріотичними почуттями, є носієм кращих надбань національної та світової культури, здатної до саморозвитку і самовдосконалення [2].

Виховання органічно поєднане з процесом навчання дітей, опанування основами наук, багатством національної і світової культури. Саме це дає підстави говорити про нагальну потребу коригувати навчально-виховний процес у закладах загальної середньої освіти в етнокультурну площину. Пріоритетним є всебічний та гармонійний розвиток особистості, здатної до саморозвитку, самовиховання і самореалізації у своїй діяльності, керується загальнолюдськими цінностями, глибоко розуміє традиції свого народу. Відтак, система цінностей, на які орієнтований педагогічний процес, має етнокультурний характер.

Науковець Т. Мацейків стверджує, що етнокультурна спрямованість освіти – це така характеристика освіти, яка показує, в якій мірі її завдання, мета, зміст, технології виховання і навчання орієнтовані на розвиток і соціалізацію особистості як суб'єкта етносу і як громадянина держави, здатного до самовизначення в умовах сучасної світової цивілізації [3, с.394].

Реалізація етнокультурної складової у змісті шкільної освіти передбачає врахування певних принципів його запровадження, найважливішими серед них є:

– *принцип культуровідповідності* (передбачає прийнятність і значимість культурологічного матеріалу з погляду вікових особливостей, комунікативних і

конітивних можливостей учнів, культуровідповідність (навчання, виховання та організація життя учнів у контексті культури розумової, екологічної, фізичної та ін.) .

– *принцип включення вихованців в єдину етнокультурну традицію*. (відображення досягнень свого етносу, особливостей його соціально-історичного досвіду, створення для учнів ситуацію духовного комфорту, відчуття соціальної захищеності, тому що сприяє самоідентифікації особистості дитини).

– *принцип полікультурності* (передбачення можливостей освіти у розкритті розмаїття культури, створенні умов для формування культурної толерантності учнів).

– *принцип діалогу культур і цивілізацій* (націлення на культурно- порівняльне вивчення двох культур: національної та світової).

Варто визнати і той факт, що саме педагог відіграє визначну роль як провідник культурного спадку етносів, націй, спільнот, а місія вчителя – залучати майбутнє покоління до різних культурних позицій, цінностей, традицій, бути носієм власної етнонаціональної культури. Таким чином, вчитель мусить пробудити в учня інтерес до культури своєї нації, бажання бути носієм духовної культури свого народу, щоб зрозуміти іншу культуру, долучитися до загальнолюдських цінностей.

Етнокультурне спрямування виховної діяльності в закладах загальної середньої освіти реалізується і під час навчальної діяльності, і в дослідницькій діяльності, зокрема використання у навчально-педагогічному процесі засобів народної дидактики. Чільне місце відводиться фольклору, зразками якого щедро насичені шкільні підручники, методичні посібники для вчителів та учнів – методичні розробки, дидактичний матеріал, збірники задач, вправ і завдань. Багато чого залежить і від творчої ініціативи самого вчителя, який завжди може і повинен мудро й доречно вплести той чи інший елемент народної дидактики в свою роботу, як під час уроків, так і в позаурочний час.

Етнокультурне виховання, на нашу думку, набуде більшої ефективності за умов:

– визначення та реалізації виховних можливостей етнокультурного середовища як простору утвердження в дитині рис та якостей етносу, представником якого вона є;

– вивчення дитини в системі ціннісних орієнтацій нації;

– етнокультурної компетентності учасників етнокультурного виховного процесу;

– впровадження авторських програм (технологій), що орієнтовані на етнокультурні детермінанти виховання дітей, їх значення в процесі передачі етнокультури від покоління до покоління;

– врахування особливостей формування особистості дитини в умовах полікультурного виховного середовища.

Науково-дослідна діяльність школярів передбачає не тільки поступове оволодіння ними методами науково-дослідної роботи, а й досвід роботи з літературою, архівними матеріалами, систематизувати фольклорно-етнографічні матеріали. Під керівництвом учителів або викладачів вузів юні дослідники пишуть наукові роботи з питань етнографії, фольклористики, мовознавства, мистецтвознавства, краєзнавства, з якими виступають на учнівських і студентських конференціях, конкурсах-захистах науково-дослідних робіт учнів-членів Малої Академії Наук (МАН).

Важливим елементом етнокультурного виховання є зустрічі із письменниками рідного краю, акторами, народними майстрами, під час яких учні пізнають архетипи народної символіки, переконуються у довершеності краси декоративно-ужиткового мистецтва. Учні не тільки переймають їх знання й майстерність, але й уміння жити серед людей, розуміти їх, співчувати, співпереживати, допомагати іншим, турбуватися про них. Саме тому через мистецтво, і народне зокрема, можна формувати в дітей світогляд людини традиційної народної культури, виховувати в них моральність, людяність, національну самосвідомість.

Критеріями етнокультурного виховання школярів, на наш погляд, виступають такі чинники: вільне володіння державною мовою, яка забезпечує соціальну спадковість

покоління і прилучення до національних традицій, ціннісні орієнтації школярів у соціокультурній сфері, самостійність щодо вирішення школярами питань, пов'язаних з морально-естетичним вибором, рівень національної самосвідомості, вміння здійснювати самовиховання на основі здатності до об'єктивної динамічної самооцінки, успішність у реалізації творчих здібностей.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про повну загальну середню освіту» // Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/463-20>.
2. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України// Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15#Text>
3. *Мацейків Т.* Етнокультурна спрямованість шкільної освіти і виховання / Т. Мацейків // Гірська школа українських Карпат. – №4–5. – 2008-2009. – С. 394–397.
4. Національна доктрина розвитку освіти // Режим доступу: www.mon.gov.ua/laws/Ukaz_Pr_347.doc.

Алла КОБОБЕЛ

ІНТЕРНЕТ–ДОЗВІЛЛЯ ЯК ФОРМА ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

За останні десятиліття в соціальній, культурній, економічній, політичній сферах українського суспільства відбулися суттєві зміни, які істотно вплинули на характер використання вільного часу підростаючим поколінням, зокрема дітьми з особливими освітніми потребами (діти з ООП). Будучи частиною вільного часу, дозвілля є природним явищем для таких дітей призначеним для спілкування, ігор, розваг, релаксації, відновлення фізичних, емоційних, інтелектуальних сил. Привабливість дозвілля полягає в його не регламентованості та добровільності вибору різних форм та видів діяльності. Безумовно, найкращим засобом соціокультурної інтеграції та самореалізації особистості є соціальні інститути дозвілля, серед яких заклади позашкільної освіти. Однак, все частіше дослідники відмічають перехід інтересів особистості з індивідуально-орієнтованих форм дозвілля до сфери масового (публічного, глобального) їх споживання поза межами соціальних інститутів освіти та сім'ї [6, с. 3]. Перш за все це пов'язано з «інтенсивним розвитком комп'ютерних технологій і процесів інформатизації, що заклали основу нової моделі соціальної, виробничої організації і комунікації та отримали назву інформаційне суспільство» [4, с. 6]. У цьому контексті, змінюється структура цінності людини, яка стає суб'єктом інформаційного процесу, творцем, носієм та добувачем інформації у засобах масової інформації, комунікації та соціальних мережах Інтернет. Здобута інформація, у вище зазначених джерелах, значною мірою впливає на формування соціокультурних норм, позицій, орієнтирів суспільства, зокрема дітей з ООП. Тому, очевидним є взаємозв'язок між процесами становлення особистості дитини та впливом на неї інформаційного середовища, що сприяло створенню безлічі нових форм і видів дозвіллевої діяльності для підростаючого покоління.

Метою дослідження є характеристика змісту Інтернет дозвілля як форми дозвіллевої діяльності дітей з ООП.

Наразі Інтернет та соціальні мережі, що охопили всі країни світу, стали основним засобом для побудови, відображення і організації соціальних взаємовідносин; пошуку та зберігання інформації; творчої діяльності мережного типу.

За ствердженням М. Кастельса «Інтернет це комунікаційний медіум, який вперше зробив можливим спілкування багатьох людей з багатьма іншими в будь-який момент часу і в глобальному масштабі» [3, с. 15].

Соціальна мережа є безпосереднім елементом Інтернету, яка об'єднує користувачів, певної онлайн платформою, веб-сайтом або сервісом, з метою встановлення і підтримки